

Nr 9.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om utredning angående samordnande av hälso- och sjukvårdsfrågor samt idrott, gymnastik och friluftsliv, m. m.

I en inom andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, II: 292, av herr *Johanson* i Norrköping *m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående ett samordnande av hälso- och sjukvårdsfrågor samt idrott, gymnastik och friluftsliv samt om lämpligheten av uppriktandet av ett hälsovårdsdepartement, under vilket handläggningen av dessa frågor förenas.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden från medicinalstyrelsen, skolöverstyrelsen, statens medicinska forskningsråd och statens fritidsnämnd, varjämte utskottet berett Sveriges riksidrottsförbund tillfälle att yttra sig över motionen.

Medicinalstyrelsen anför följande:

Vissa punkter i motionens motivering beröra frågor, som otvivelaktigt äro av stort allmänt intresse och i och för sig vore förtjänta av en utredning. Motionärernas påståenden om exempelvis medicinska forskningsrådets verksamhet kunna dock icke ur medicinska synpunkter vitsordas. Även om i vårt land liksom i länder, i vilka särskilt hälsovårdsdepartement inrättats, det kan anföras skäl för att låta hälsovårdsfrågorna och därmed nära sammanhängande frågor erhålla eget departement — medicinalstyrelsen vill här i förbigående peka på hur närstående vissa av socialstyrelsens uppgifter i dess nuvarande utformning äro medicinalstyrelsens — anser medicinalstyrelsen likväl, med hänsyn till att frågan om ändrad departementsindelning så nyligen varit föremål för statsmakternas prövning, anledning saknas att för närvarande igångsätta utredning om inrättande av ett särskilt hälsovårdsdepartement och i samband därmed stående frågor.

Skolöverstyrelsen framhåller, att då hälso- och sjukvårdsärendena från och med den 1 juli 1947 överflyttats till inrikesdepartementet från socialdepartementet finner överstyrelsen tiden icke vara inne att ånyo utredningsvis upptaga frågan om överförande av vissa frågor till ett särskilt hälsovårdsdepartement, i synnerhet som samma behov av ett dylikt departement icke torde föreligga nu som före socialdepartementets klyvning. Det förhållandet, att utredningen jämväl skulle avse ett samordnande av idrott, gymnastik och friluftsliv under ifrågavarande departement, föranleder icke

överstyrelsen till annat ståndpunktstagande i denna fråga. Överstyrelsen framhåller vidare, att några olägenheter av den nuvarande ordningen i vad rör den skolhygieniska verksamheten och skolundervisningen i gymnastik, med lek och idrott icke av överstyrelsen iakttagits. Vårt folks anslutning till och deltagande i idrott, gymnastik och friluftsliv bör som hittills vila på frivillighetens grund. Slutligen betonar överstyrelsen vikten av att den medicinska forskningen samordnas på frivillighetens väg. Det förhållandet, att statens medicinska forskningsråd endast varit verksamt något mer än två år och att resultatet av dess verksamhet sålunda ännu icke torde kunna bedömas, anser överstyrelsen jämväl tala för att den föreslagna utredningen ställes på framtiden. Överstyrelsens yttrande utmynnar i en hemställan om avstyrkande av motionens yrkande men att den fördelning av penninglotterimedel och inkomst från vadhållning vid idrottstävlingar till idrottsliga ändamål, vilken fördelning nu sker genom handelsdepartementet, lämpligen borde ske av det departement, som har det dominerande intresset i saken, nämligen ecklesiastikdepartementet.

Statens medicinska forskningsråd finner motionens motivering för upprättandet av ett särskilt hälsovårdsdepartement vara till stora delar föga övertygande och i många stycken helt missvisande. Rådet anför vidare:

Det sistnämnda gäller särskilt anmärkningarna mot det medicinska forskningsrådets principer för utdelandet av forskningsanslag. Dessa principer påstås nämligen gynna "individuell, hantverksmässig forskning" på bekostnad av "modern, kollektiv forskning". En närmare undersökning av forskningsrådets verksamhet skulle visa motionärerna liksom de yngre medicinska forskare, till vilkas svikna förväntningar motionen hänvisar, att så alldeles icke är fallet.

Medicinska forskningsrådet finner vidare några av motionens praktiska förslag både olämpliga och ogenomförbara, som då det exempelvis heter: "Samhället måste gripa in för att skapa en verklig massidrott och -gymnastik, att göra de regelbundna kroppsövningarna till var mans egendom intill den gräns som vetenskapligt konstaterats vara maximalt hälsobefrämjande psykiskt såväl som fysiskt."

Forskningsrådet vill icke desto mindre instämma i motionens huvudsyfte. Det måste anses vara av intresse att få en överblick av hur den statliga verksamheten på de av motionen berörda områdena organiserats i andra kulturländer. Det är ju också möjligt att en översyn av motsvarande organisationsformer i vårt land kan leda till påvisandet av svagheter eller ofullkomligheter, som effektivt kunna avhjälpas.

Medicinska forskningsrådet får följaktligen för sin del förordade att en utredning i den av motionen föreslagna riktningen kommer till stånd, för såvitt det statsfinansiella läget icke anses lägga hinder i vägen.

Statens fritidsnämnd anser att inga ytterligare organisatoriska åtgärder från statsmakternas sida äro erforderliga för främjande av friluftslivet. Däremot är det i hög grad angeläget, att statsmakterna skänka det frivilliga arbetet ett verksamt stöd.

Sveriges riksidsrottsförbund anser sig av den hittillsvarande utvecklingen berättigat att draga slutsatsen, att den svenska idrottsrörelsens karaktär av frivillighet ger rörelsen dess inneboende kraft och utgör den förnämsta drivfjädern till fortsatt utveckling mot idrottens stora mål "idrott åt alla". Förbundet hyser den uppfattningen, att idrottsrörelsen icke är i behov av annan hjälp än i form av väsentligt ökade anslag, som närmast bör avse att underlätta ökad idrottslig verksamhet inom föreningarna, vilken verksamhet bland annat förutsätter en väsentligt rikligare tilldelning av idrottsmaterial, att lämna bidrag till kommuner och organisationer för idrottsanläggningar, att lämna bidrag till kommuner och organisationer för utbildning och anställning av instruktörer och vissa ledare, samt att underlätta en vidgad förvaltningsverksamhet inom riksidsrottsförbundet och dess olika organisationer (specialförbund, distriktsförbund och specialdistriktsförbund) till gagn för idrottsrörelsen i dess helhet. Förbundet anser sig sakna anledning att i vad på idrottsrörelsen ankommer tillstyrka den i motionen begärda utredningen om upprättande av ett hälsovårdsdepartement.

För egen del får *utskottet* anföra följande.

Med hänsyn till att socialdepartementet uppdelats på två departement så sent som den 1 juli 1947, varvid hälso- och sjukvårdsärendena underställts inrikesdepartementet, kan utskottet icke tillstyrka motionärernas yrkande om hemställan från riksdagen till Kungl. Maj:t om utredning rörande upprättandet av ett hälsovårdsdepartement. Utskottet kan icke dela motionärernas uppfattning om lämpligheten att samordna hälso- och sjukvårdsfrågor med frågor rörande idrott, gymnastik och friluftsliv. Den hittillsvarande utvecklingen talar för att verksamheten på senast berörda områden alltjämt får skötas under fria former av idrotts- och andra folkliga organisationer utan dirigerings av en central myndighet. Samhällets uppgift bör i huvudsak inskränka sig till att under utövande av viss kontroll ekonomiskt stödja olika organisationer men lämna dessa fria händer rörande den närmare utformningen av verksamheten.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 292, icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 april 1948.

På utskottets vägnar:

MANNE STÅHL.

Närvarande: herrar Ståhl, Allard och Hægglom, fröken Olsson, herrar Svensson i Stenkyrka, Jönsson i Lund och Odhe, fru Möller och fru Ericsson i Luleå.
